

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו אצל סעודת הילולא של בעל עזר מיהודה זצ"ל

ה' סליחות תשע"ט לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף ק"ב

זה ברבים בעירו. ובדרשתו האחרונה לז"ך אלול (דרשות חתם סופר שעו, ובנדמ"ח דרוש כ) כתב לפרש הכתוב בפרשתנו, אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם (דברים כט-ט). דכתיב (דברים ה-ה) אנכי עומד בין ה' וביניכם להגיד לכם את בריתו, כי יראתם מפני האש ולא עליכם בהר. והכוונה על פי מה שקבלתי ממורי חסיד שבכהונה הגאון מהו' נתן אדלער זצ"ל, שכל ימי הרב אין התלמיד זוכה לחזות בתכלית נועמו הראוי לו, כמו שלא זכה יהושע להאיר בפני הלבנה עד אחר סילוקו של משה רבינו ע"ה (בבא בתרא עה.). ולא נזכר השראת שכינה על יצחק עד ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק בנו (בראשית כה-יא), ויעקב כל זמן שהיה בית אביו לא נודע ממנו דבר ה' עד ויצא מבאר שבע, אז ויחלום והנה ה' נצב עליו (שם כה-יג). הנה כי כן אומר אני, משה רבינו ע"ה אמר להם, אז בהר סיני הייתי אני מעבב שלא זכיתם להתקרב, אבל היום היה יום סילוקו (רש"י דברים כט-ט) שאין שלטון ביום המות (קהלת ה-ח), היו מתקרבים מאוד. והיינו בהר סיני אמר ואנכי עומד בין ה' וביניכם כמחיצה המבדלת. ולא עליכם בהר, לא עליכם בהר במדרגה שתעלו אל ההר לפני ה', אבל אתם נצבים היום שנתמלאו ימיו ושנותיו, נצבים אתם כולכם לפני ה' אלקיכם ממש בלי מחיצה ע"כ.

בהסתלקות אליהו הנביא אמר הכתוב (מלכים ב ב-ט) ואליהו אמר אל אלישע, שאל מה אעשה לך בטרם אלקח מעמך. ויאמר אלישע ויהי נא פי שנים ברוחך אלי. ויאמר הקשית לשאול, אם תראה אותי לוקח מאתך יהי לך כן, ואם אין לא יהיה. ויהי המה הולכים הלך ודבר, והנה רכב אש וסוסי אש ויפרדו בין שניהם, ויעל אליהו בסערה השמים ואלישע רואה וגו'. וברש"י הקשית לשאול, אי אפשר לתת לך יותר ממה שיש לי בידי. אם תראה אותי לוקח מאתך, אז אוכל לעשות לך יותר ויותר. יהי לך כן ואם אין לא יהיה, שאין היכולת בידי ע"כ.

ויש להבין למה שאל אלישע ברכה זו רק כעת לפני מותו, ולא בימי חיותו, שיחול עליו רוח ה' פי שנים. וגם עצם הבקשה צריך ביאור, וכי לא הבין אלישע מעצמו, שאי אפשר לתת יותר ממה שיש בידו. ועוד הלא שוב אמר לו, אם תראה אותי לוקח מאתך יהי לך כן, ואיך אפשר ליתן יותר ממה שיש לו.

ונראה הנה היום הוא ז"ך אלול, יום פטירת הגה"ק רבי נתן אדלער זצ"ל, שנסתלק ביום זה שנת תק"ס. ומאז ואילך היה תלמידו מרן החתם סופר זצ"ל, דורש ביום

אך שוב כתב דיקשה על זה, ממה שאחר שעלה אליהו בסערה, אמר הכתוב (שם ב-טו) שבני הנביאים אמרו לאלישע, הנה נא יש את עבדיך חמשים אנשים בני חיל, ילכו נא ויבקשו את אדוניך פן נשאו רוח ה' וישליכהו באחד ההרים או באחת הגאיות, ויאמר לא תשלחו. וברש"י אפשר אמר אמרו לו הידעת כי היום ה' לוקח את אדוניך, ועכשיו נעלם מהם היכן הוא, מלמד מיום שנגזר עליהו, הלכה ונסתלקה רוח הקודש מן הנביאים, ושוב לא היתה רוח הקודש מרובה בישראל ע"כ. הרי לנו כי ביום סילוקו של אליהו הנביא נתמעטה הנבואה שנסתלקה מבני הנביאים. וכתב דעל כרחנו לומר כאן בעושי רצונו וכאן באין עושי רצונו. אברהם אבינו השאיר אחריו יצחק ויעקב, ומשה רבינו ע"ה דור דיעה שנכנסו לארץ ויהושע בן נון, להם ניתוסף אור והאיר אל עבר פניהם, אבל בימי אליהו כבר נפחתו הדורות בעו"ה, ולא היו בני הנביאים ראויים להוסיף אורם, לבד מאלישע שהוסיף פי שנים, אבל לאחריים חושך ולא אור ע"ש.

שאתה צדיק גמור, ואז יהי לך כן.

*

אמנם כבר פירשו בזה, כי תלמיד הנמצא במחיצת רבו, הוא נשפע מקדושת רבו ללכת בדרך הטובה והישרה. ומי לנו גדול משלמה המלך שאמר חז"ל (ברכות ח.) לעולם ידור אדם במקום רבו, שכל זמן ששמעי בן גרא קיים, לא נשא שלמה את בת פרעה ע"ש. ואם כן בהסתלקות הרב יתכן ירידה בהנהגתו, אך אם צורת רבו עומדת לפניו גם אחר הסתלקותו, ובכל דבר מתבונן איך היו מעשיו של רבו, ומשתדל ללכת בהדרך שקיבל מרבו, אז לא ימוט רגלו, ועוד יוסיף ללכת מחיל אל חיל. וכמו שמצינו ביוסף הצדיק בעת נסיון, שנראתה לו דמות דיוקנו של אביו, ונמנע מן החטא (סוטה לז.). וזהו שאמר אליהו לאלישע, אם תראה אותי לוקח מאתך, שגם אחר שאהיה לקוח מאתך תראה אותי, שתצייר לפניך תמיד צורת רבך, ותשתדל ללכת בדרכיו, אז יתכן שתתעלה כל כך עד שיהיה לך פי שנים ברוחך. אבל אם לא, לא יהי לך כן.

וזוהו הענין שמתאספין ביומא דהילולא להעלות על הלב שוב צורת רבו ופעולותיו ודרכיו, אשר ממנו ילמד ללכת בדרכי ה' כמו שהיה בימי הנעורים. ואז נזכה שזכותו יגן בעדנו, ולהתברך בכתיבה וחתימה טובה, שנה טובה ומתוקה בכל העיניים. ■

ובזה נבין עומק דברי החתם סופר בהספד על רבו (דרשות ח"ס שעב: ובנדמ"ח הספדים דרוש ב) ועתה לא זכיתי לראות בהלולא דמרנא, לא זכיתי להוריד דמעות על קבר איש אלקים, לא זכיתי לחוות פניו סמוך להסתלקותו, כי אז היה נאצל מרוחו עלי, כמאמר אליהו לאלישע, אם תראה אותי לוקח מעמך יהי לך כן ע"כ.

ובזה נבוא אל המכוון, כי בודאי לא שייך לבקש ברכת רבו, ויהי נא פי שנים ברוחך אלי, כי לא יתכן ליתן מה שאין בידו, ולכן כל ימי חייו לא ביקש זאת, אבל כעת בשעת הסתלקותו, הרי אמר משה אתם נצבים היום כולכם לפני ה', שנסתלקה המחיצה המפסקת, שהיתה ההשפעה מגיע עד עתה רק לרבים, על כן הזמן גרמא לבקש כעת שינוח עליו רוח ה' פי שנים. אמנם גם לזה לאו כל אדם